

การส่งเสริมกลุ่มสตรีสมุนไพรมคคสร้อย

เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ในอดีตที่ผ่านมาชาวบ้านในตำบลนิคมคำสร้อยได้มีการผลิตสมุนไพรรักษาโรคภายในครอบครัวและจำหน่ายตามเทศกาลต่างๆ ชาวบ้านบางส่วนได้รวมกลุ่มกันผลิตสมุนไพรรูปแปรรูป แต่ยังขาดความรู้ในการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม นอกจากนี้ชาวบ้านยังขาดความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐาน สะอาดปลอดภัย และขาดการวางแผนด้านการตลาด พร้อมทั้งขาดหีบห่อบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจรวมทั้งขาดหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนส่งเสริมด้านงบประมาณและการให้ความรู้ในด้านต่างๆ เมื่อชาวบ้านได้ขอความช่วยเหลือมายังเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย เทศบาลจึงเห็นความสำคัญที่จะแก้ปัญหาของกลุ่มรวมทั้งส่งเสริมกลุ่มให้มีทักษะในการบริหารงานกลุ่มต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: นิคมคำสร้อย

จังหวัด: มุกดาหาร

ประชากร: 6,357 คน

พื้นที่: 13 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จึงได้จัดทำโครงการ "การส่งเสริมกลุ่มสตรีสมุนไพรมคคสร้อย" ขึ้น ในปี 2544 เพื่อส่งเสริมให้สตรีในตำบลมีอาชีพเสริมและสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว เรียนรู้รูปแบบการทำงานและการบริหารจัดการภายในกลุ่ม รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยสนับสนุนงบประมาณแบบให้เปล่า เพื่อเป็นทุนจัดตั้งให้แก่กลุ่มจำนวน 90,000 บาท และร่วมลงทุนร่วมกับกลุ่ม และโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย เพื่อระดมทุนในการดำเนินการผลิต รวมผู้ถือหุ้น 3 ฝ่าย ฝ่ายละ 33,333.33 บาท รวม 100,000 บาท
2. สนับสนุนด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม เป็นที่ปรึกษาด้านระบบบัญชี นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างเทศบาล โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย และกลุ่มสตรีฯ เพื่อประเมินผล สรุปปัญหาและอุปสรรคทุกวันพุธที่ 3 ของเดือน
3. จัดฝึกอบรมด้านการกระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพ มาตรฐาน และบรรจุภัณฑ์โดยเภสัชกรจากโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย
4. ด้านการผลิต ดำเนินการผลิตทุกวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ โดยทางกลุ่มได้มีการดำเนินการปลูกสมุนไพรรวม 10 ชนิด บริเวณด้านหลังของโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย โดยผลผลิตที่ผลิตได้ ได้แก่ ขมิ้นชัน ฟ้าทะลายโจร แคบหมู ลูกประคบ เทียนตะไคร้หอม และน้ำมันไพล เป็นต้น
5. การแบ่งปันผลกำไรภายในกลุ่มจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 50% แบ่งให้กับโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย และอีก 50% แบ่งให้กับกลุ่ม (เนื่องจากเทศบาลได้ถอนหุ้นออกไปแล้ว ปัจจุบันการแบ่งผลกำไรจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน)

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	- งบประมาณของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย ในปี 2545 จำนวน 90,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้ - จัดซื้อเครื่องบดสมุนไพร จำนวน 1 เครื่อง เป็นเงิน 12,800 บาท - ปรับปรุงห้องผลิตสมุนไพร 21,381 บาท - จัดซื้ออุปกรณ์ไฟฟ้า 3,030 บาท - ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ 12,168 บาท - จัดซื้อสมุนไพรและบรรจุภัณฑ์ 31,861 บาท - ค่าใช้สอยและวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน 8,760 บาท - งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมคำสร้อย ในปี 2545 จำนวน 10,000 บาท
การระดมทุน/การระดมหุ้น	- ระดมทุนจากสมาชิก หุ้นละ 50 บาท เป็นเงิน 33,333.33 บาท - ระดมทุนจากโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย จำนวน 33,333.33 บาท - ระดมทุนจากเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จำนวน 33,333.33 บาท (เทศบาลได้ถอนหุ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2547)
อุปกรณ์/เครื่องมือ	- โรงเรือนในการผลิต 1 หลัง - เครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง - เครื่องบดสมุนไพร 1 เครื่อง
บุคลากร	- สมาชิกกลุ่ม ทำหน้าที่ผลิตยาสมุนไพร โดยได้ค่าจ้างวันละ 90 บาท/คน จำนวน 12 คน ทำงาน 1 วัน/สัปดาห์ - เภสัชกร ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตของกลุ่ม 1 คน ทำงาน 1 วัน/สัปดาห์

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กรกฎาคม 2544	- กลุ่มผู้ผลิตสมุนไพรได้เขียนโครงการขอรับการสนับสนุนจากเทศบาล - ปลัดเทศบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และเห็นว่ากลุ่มสมุนไพรเป็นกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องมาตลอด แต่ขาดงบประมาณขาดความรู้ทางด้านการบริหารจัดการกลุ่มและกระบวนการผลิต จึงมีแนวคิดที่จะสนับสนุนกลุ่มสมุนไพร	ปลัดเทศบาล/ กลุ่มสตรี
กรกฎาคม 2544	ตั้งงบประมาณ จัดทำโครงการ และนำเสนอโครงการต่อสมาชิกสภาเทศบาล ได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาลให้จัดทำโครงการ	ปลัดเทศบาล
สิงหาคม 2544	- โรงพยาบาลนิคมคำสร้อยเสนอให้กลุ่มใช้สถานที่อาคารหลังเก่าของโรงพยาบาลเป็นที่สถานที่ผลิตสินค้า - ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย และชาวบ้านในพื้นที่เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม กิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มสามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้	นายกเทศมนตรี/ ปลัดเทศบาล / โรงพยาบาล/ ผู้นำกลุ่ม

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	- เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย สนับสนุนงบประมาณและเป็นที่ปรึกษาด้านการทำระบบบัญชี การบริหารจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ - โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย ดูแลด้านการผลิตให้มีมาตรฐานมากขึ้น และช่วยหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามโรงพยาบาลภายในจังหวัด - สมาชิกกลุ่ม จัดหาวัตถุดิบและดำเนินการผลิต	
มกราคม 2545	- เทศบาลอนุมัติงบประมาณให้กลุ่ม จำนวน 90,000 บาท - ดำเนินการระดมทุนระหว่าง เทศบาล โรงพยาบาลและกลุ่มสตรีฯ เป็นเงิน 100,000 บาท - ปรับปรุงสถานที่ และห้องผลิตสมุนไพร และปลูกสมุนไพรบริเวณหลังโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย - ดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต	เทศบาล / โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย / กลุ่มสตรีสมุนไพรฯ
กุมภาพันธ์ 2545	จัดฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มทางด้านกระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพ มาตรฐานและบรรจุภัณฑ์ โดยมีเภสัชกรจากโรงพยาบาลนิคมคำสร้อยเป็นวิทยากร จำนวน 10 วัน ณ โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย	โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย
กุมภาพันธ์ 2545 เป็นต้นมา	- ดำเนินการผลิตโดยสมาชิกกลุ่มจะทำการผลิตทุกวันพฤหัสบดี - ประชุมเพื่อประเมินผล สรุปปัญหาและอุปสรรคทุกวันพุธที่ 3 ของเดือน	กลุ่มสตรีสมุนไพรฯ / เทศบาล / โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย ให้ความรู้แก่กลุ่มด้านการตลาด และเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมกระบวนการผลิต ให้ใช้สถานที่ในการปลูกสมุนไพรดูแลด้านการผลิตให้มีมาตรฐานมากขึ้น และช่วยหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามโรงพยาบาลภายในจังหวัด รวมทั้งสนับสนุนบุคลากรเพื่อเป็นวิทยากรฝึกอบรมชาวบ้านในด้านกระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพ มาตรฐานและบรรจุภัณฑ์

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. กลุ่มสตรีผลิตสมุนไพรแปรรูปในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย ประสบกับปัญหาขาดประสบการณ์และความรู้ในเรื่องกระบวนการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม การควบคุมคุณภาพการผลิต ให้ได้มาตรฐาน สะอาด ปลอดภัย รวมทั้งขาดการวางแผนด้านการตลาด พร้อมทั้งขาดทีมหรือบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ

หลังการดำเนินการ

1. กลุ่มสตรีมีความรู้และสามารถบริหารจัดการภายในกลุ่ม ประกอบกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีแหล่งจำหน่ายเพิ่มขึ้นหลายแหล่ง เช่น ศูนย์แพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนิคมคำสร้อย โรงพยาบาลหนองสูง โรงพยาบาลคำชะอี หมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอนิคมน้ำอ้อย หอแก้ว สหกรณ์มุกดาหาร ศูนย์ผลิตภัณฑ์นิคมคำสร้อย โดยมีผลผลิตบางส่วนส่งเข้าจำหน่ายที่กรุงเทพฯ และภาคใต้
2. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้น่าใช้และดึงดูดใจมากขึ้น เนื่องจากผลิตในโรงพยาบาลและควบคุมการผลิตโดยเภสัชกร ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มจำนวน 12 คน มีรายได้ของเฉลี่ย/คน/เดือน ประมาณ 2,000 บาท และกลุ่มมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เดือนละประมาณ 50,000 บาท โดยที่โรงพยาบาลนิคมคำสร้อยจะส่งสินค้าเดือนละประมาณ 30,000 บาท และกลุ่มมีรายได้จากการส่งสินค้าไปจำหน่ายในแหล่งอื่นๆ ประมาณ 20,000 บาท
3. ปัจจุบันกลุ่มมีเงินสดอยู่ในบัญชี จำนวน 3,687 บาท เนื่องจากว่าเงินทุนที่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งของและมียาสมุนไพรที่รอการจำหน่ายคิดเป็นมูลค่า 31,047 บาท

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. งบประมาณและวัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอ	1. ปลุกพืชสมุนไพรที่สามารถปลูกได้เองทดแทนการซื้อวัตถุดิบ
2. บุคลากรที่ควบคุมดูแลมีจำกัด	2. ดำเนินการฝึกอบรมสมาชิกให้สามารถควบคุมการผลิตด้วยตนเองได้
3. บรรจุภัณฑ์ยังไม่มีการพัฒนาให้เป็นที่ดึงดูดใจให้เป็นที่ต้องการของตลาด	3. หารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความน่าใช้และดึงดูดใจมากขึ้น เพิ่มรูปแบบของสมุนไพร เช่น ขาใบหม่อนชนิดผง และเพิ่มชนิดของยาที่ผลิต

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนตั้งกลุ่มอาชีพและเข้ามาบริหารจัดการเอง โดยเทศบาลให้คำแนะนำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. โรงพยาบาลนิคมคำสร้อยที่ได้ช่วยดูแลกระบวนการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐาน และหาตลาดจำหน่ายตามโรงพยาบาลให้เหมาะสมและต่อเนื่อง
3. ความร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมทั้งดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

กลุ่มสตรีสมุนไพรนิคมคำสร้อยมีความยั่งยืนในการดำเนินการ เนื่องจากเทศบาลและโรงพยาบาลนิคมคำสร้อยให้ความสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลผลิตของกลุ่มเป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น โดยมีการขยายตลาดออกไปสู่จังหวัดใกล้เคียง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำวิธีใหม่ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยต้องคำนึงถึงศักยภาพของท้องถิ่นในด้านบุคลากร สภาพแวดล้อม ความพร้อมของชุมชน นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเสียสละและให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของส่วนรวม

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล	: นายวีระพล เทพากรณ์
ตำแหน่ง	: ปลัดเทศบาล
หน่วยงาน	: เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย
ที่อยู่	: เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130
โทรศัพท์	: (042) 681-066, (01) 9745840
ชื่อ-นามสกุล	: นายจักรวาล วรรณสุทธะ
ตำแหน่ง	: เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
หน่วยงาน	: เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย
ที่อยู่	: เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130
โทรศัพท์	: (042) 681-066, (07) 2173969
ชื่อ-นามสกุล	: นางสาวหทัยชนก ชัยศิริกุล
ตำแหน่ง	: เกสัชกร 4
หน่วยงาน	: โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย
ที่อยู่	: โรงพยาบาลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130
โทรศัพท์	: (042) 681-052 9 ต่อ 112, (01) 5450409

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่: พ.ศ. 2544

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบล
สถานที่ตั้ง	เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร 49130
ขนาดพื้นที่	13 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายได้	24,125,425.18 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนประชากร	6,357 คน
จำนวนครัวเรือน	1,491 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดมุกดาหารประมาณ 24 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เป็นที่เพาะปลูกพืช เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา พืชผักสวนครัว รวมทั้งใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็น ไก่ หมู และโคกระบือ เป็นต้น ซึ่งประชากรส่วนใหญ่อาศัยเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอาชีพเสริม ลักษณะของชุมชนในเขตเทศบาล มีการปลูกบ้านเรือนอยู่กันกระจัดกระจายตามหมู่บ้านต่างๆ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีภาษาประจำถิ่นคือภาษาไทยอีสาน เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อยมีศักยภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหลายด้านคือ 1. อยู่ติดถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 และหมายเลข 2370 ทำให้การคมนาคมเป็นไปอย่างสะดวกสบาย 2. ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นจึงเหมาะที่จะส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมีลักษณะเป็นการผลิตในแบบครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมขนาดเล็ก 3. มีสถานที่สำคัญที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็ก วนอุทยานแห่งชาติภูหมู และวัดพุทธโธธัมมโร ซึ่งเหมาะที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไป